

ТАЄМНИЧІСТЬ КОНКУРСНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Обережно входьте через двері Радості
(японське повчання)

Анотація. В даній статті розкриваються особливості творчого підходу до вирішення конкурсного завдання, а також пропонується, як ескіз, методика розробки конкурсної теми.

Ключові слова. Конкурс, брівка схилів, цікавість, новизна, організованість, тема, відзнака.

Пропоновану читачам статтю хотілось написати цікаво, захоплююче так, щоб почавши її читати вже ніхто відірватись від неї не зміг. Але для цього потрібен певний хист, уміння, красномовність – та де ж їх взяти? Отже виходить так, що коли немає хисту, потрібно шукати якийсь обхідний, околицьний шлях, аби не лізти вперто навпростець, манівцями надіючись – а раптом щось таки вийде. Першим приходить на думку потаємний хід – передмова. Вона допоможе осягти мету цієї розповіді: розкрити ідеї, пошуки та результати роботи викладачів, зокрема кафедри «Основ архітектури та архітектурного проектування».

Даремно думати, що спільна, колективна, навчальна, наукова, педагогічна робота викладачів визначається тільки учбовим навантаженням, що охоплює лекційні заняття, практичні вправи з архітектурного проектування, контроль та керівництво самостійними роботами студентів, розробку та складання методичних посібників, оцінювання знань і таке інше. Все це, як кажуть тільки те, що на видноті. А крім цього, робота викладачів охоплює вимоги самовдосконалення, творчого розвитку, пошуку шляхів до довірливого спілкування з студентами, відчуття нового, цікавого в нашому сьогоденні.

Дехто може сказати, що не варто так виділяти, вип'ячувати особливості навчальної роботи викладачів. Адже навчання, як процес певного розвитку, супроводжує будь-яку роботу і кожен майстер або митець завжди спочатку навчає свого помічника з метою надання йому знань, умінь, навичок та інше і тут завжди з'являється важлива умова справжнього засвоєння знань та умінь – цікавість. Вона буває взаємною, корисною, а іноді тільки примарною, коли людина не відчуває бажання навчатись, працювати. Хтось сказав, мабуть з

досвіду, що скрипаль та скрипка – ще не музика; потрібен смичок. От і в роботі, навчанні – цікавість це смичок! Багато відомих вчених, творців нового на запитання – «як вам це вдалося здійснити?» відповідали – «просто, мені було цікаво, я не міг зупинитись».

Не можу не навести вражаючий випадок, пов'язаний з цікавістю. Видатний інженер, вчений, проектувальник і будівельник мостів, академік Євген Оскарович Патон раптово зацікавився, хоча йому було 59 років, новою на той час технологією електрозварювання, освоїв її і здійснив низку відкриттів та винаходів.

Отже можна стверджувати, що особливістю роботи викладачів є не стільки передача для засвоєння відомих знань та умінь, а головне – пробудження цікавості до ще не розкритих таємниць науки і професії, зокрема. Таке пробудження відбувається тоді, коли у студентів з'являється цікавість, бажання вчитись, коли на зустріч ідеї викладача пропонується доповнення, розширення, або навіть нові ідеї. Правда, таке зустрічається не так часто, як хотілось би. Проте буває, і тоді такий приємний випадок або подія надовго залишається в пам'яті, стає майже легендарною, всім відомою і причетною всім.

Одну таку надзвичайну подію, що відбулась 13 червня 1999 р. – захист комплексної дипломної роботи студентів описав в своїй книжці «Полвека глазами архитектора» (Київ, НИИТИАГ, КНУСА, 2001 г.) видатний майстер архітектури, професор, народний архітектор України, доктор архітектури незабутній завідувач кафедри Валентин Іванович Єжов. Ця робота виконувалась як конкурсне змагання серед студентів. Комплексна дипломна робота виконувалась за темою: «Архітектурно-художня концепція формування брівки Придніпровських схилів та благоустрою паркової зони в м. Києві від мосту ім. Є.О. Патона до Рибальського півострова)», виконавці – 14 студентів, 9 викладачів-керівників, під загальним керівництвом проф. С.Бабушкіна і проф. В.Єжова.

Немає потреби переказувати зміст розповіді проф. В.І.Єжова, це можна прочитати у згаданій тут книжці, але хочеться дещо доповнити про доволі рідкісну, за бажанням навчатися, студентську групу. Цей студентський колектив являв собою наче одне ціле – всі уважно слухають пояснення, увесь час щось занотовують, питання задають по суті, не бояться критичних зауважень і сміло відстоюють знайдене рішення.

Необхідно зауважити роль старости групи – Олександра Свістунова. Він як справжній режисер і артист увесь час володіє аудиторією, завжди в спонуканнях до дій, комусь щось порадить, іншого непомітно пожуристь, увесь час на контролі і в курсі справи. Чисельно академгрупа не велика – 19 студентів, проте 5 осіб отримали дипломи «з відзнакою».

Отже про визначну подію написано вже багато, ще більше можна прочитати у цікавій і повчальній книжці проф. В.І. Єжова. Мені ж здається доцільним дещо розповісти про пригоди в цій групі, що передували дипломному проектуванню. Тоді в 1998 р. під час навчання студентів даної групи на 5 курсі (10 семестр) до нас, викладачів архітектурного проектування – проф. Безродний П.П., доц. Бачинська Л.Г., доц. Куцевич В.В., надійшов лист, очевидно з деканату, з проханням від Міжнародного освітнього фонду Ярослава Мудрого оголосити конкурс на розробку проекту офісу та його інтер'єрів, вказаного фонду. При проектуванні враховувати особливості виділеної ділянки, яка знаходиться на вулиці Петрівській (в районі вулиць Кудрявської та Вознесенської). Конкурсним завданням передбачалось збереження існуючої будівлі та деяких споруд на цій ділянці, збереження характеру існуючої забудови і таке інше. Кращі проекти отримають нагороди, вдячність фонду...

Як і завжди, наша бойова, згуртована група оптимістів і раціоналістів вчепилася «в такий випадок, такий щасливий збіг обставин, така цікава місцина, і вхід на вул.. Петрівську під місточком, взагалі там так класно...» На наступному занятті проведемо екскурсію, розвідку, обміряємо все, зробимо фото фіксацію і т. д. і т.п. 15 студентів погодились розробляти конкурсний проект.

Але в групі ще є 4 студенти які не хочуть, або не можуть взяти участь в цьому конкурсі. Це іноземці: Мохаддам Хессарі Мехді (Іран), Джаддарі Наджарі (Іран), Матта Хенрі (Ліван) та українка Анна Левицька. Переконавання тут марні,

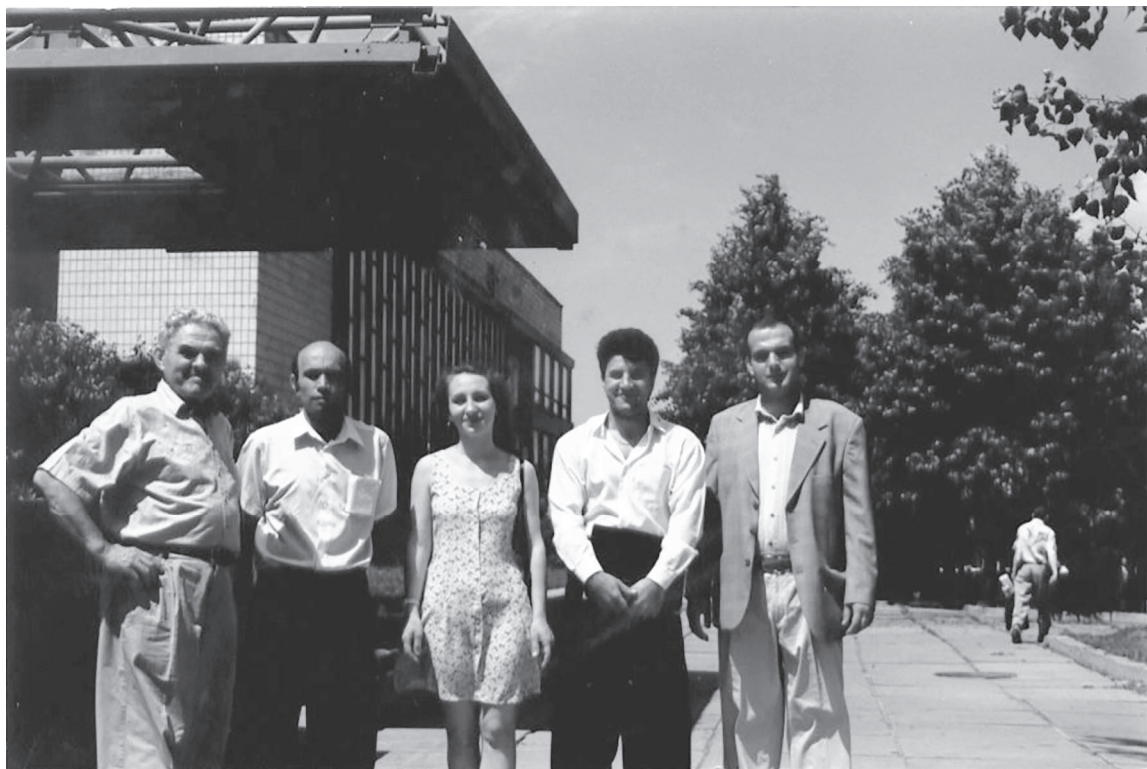

Фото 1. Учасники конкурсу

потрібно шукати якусь посильну, цікаву тему, щось новеньке мечеть, або ресторан, стадіон... «бажання» різні.

А далі, як завжди, раптово щось трапляється. Так і цього разу. Проходячи з головного корпусу КНУБА до архітектурного факультета випадково побачив якісь гарно зроблені та красиво оздоблені проспекти чи оголошення, що кучкою лежать на низенькому столику. Беру, читаю і відчуваю, що це те, що потрібно – конкурс «Проект – Київ майбутнього», є умови конкурсу, бланк-заявка на участь, порядок проведення, теми майбутніх проектів, навіть призовий фонд конкурсу...

Тут потрібно зупинитись і дещо пояснити. Досить часто в оголошеннях різних конкурсів за загальними фразами приховується конкретика, особливо це стосується визнання переможців, винагород та ін. Можна стверджувати, що відсутність в умовах проведення конкурсу конкретних термінів, конкретних положень, та, особливо, наявність звучних фраз типу «20 кращих проектів отримають значні винагороди» повинні викликати сумнів у їх справедливості.

Після цього, хай не осудить мене читач, потрібно сказати наступне. Останнім часом дуже поширились оголошення різноманітних конкурсів, зокрема і в галузі архітектурного проектування – міжнародних, місцевих і т.п. Тому хочу коротко, як спробу методичної поради, описати процес виконання студентами цього конкурсного завдання. Зауважу, що це не рецепт, а скоріше, як кажуть, «подорожня карта» роботи відомої читачу академгрупи.

Надалі нами було з'ясовано, що недавно під девізом «новому тисячоліттю – оновлений Київ» Молодіжний клуб Громадського фонду Святого Андрія Первозванного оголосив конкурс «Проект – Київ майбутнього» та запропонував 5 тем для розробки. Ми з'ясували, що для майбутніх архітекторів підходить тема: «Створення центрів культурного дозвілля», що термін виконання до 20 березня 1998 р. а сьогодні вже 26 лютого, часу зовсім мало. Тому потрібна чітка організованість, жорсткий план – графік роботи.

Але спочатку потрібно знайти в Києві підходяще місце розташування центра, необхідно визначити умови його життєздатності – доступність, наявність молоді, цікава історичність, вільна від забудови земельна ділянка та інше.

Думаю, що немає особливого значення хто з групи запропонував проаналізувати територію біля станції метро «Політехнічний інститут» - там завжди багато молоді, студентів, дітей, там поряд школа, коледж, музична школа, недалеко Зоопарк. Доступність забезпечує метро, швидкісний трамвай, тролейбус; є невеличка ділянка для будівництва і т.ін. Значить, потрібне детальне вивчення цієї місцини. Розподіляємо обов'язки та час виконання: нехай розвідкою історичного минулого займеться керівник групи А. Левицька; підрахунками руху пішоходів – М. Хенрі, автотранспорту – Д.Наджарі, ескізним проектуванням центра – М.Х. Мехді, фото фіксацією та іншим – всі, без винятку. В ході вивчення завдання виникло питання «центр» - це обов'язково будівля, чи

може щось інше? А чому не майданчик, простір, навіть – зона, вулиця пішохідна, як Андріївський узвіз? Таким чином в обговореннях виник «центр культурного дозвілля – Пішохідна зона Шулявка».

Як консультант роботи хочу відмітити нестримне бажання всіх студентів досягти успіху у виконанні намічених завдань. Виявляється, що подібний підхід до конкурсного проектування їм більше зрозумілий, відповідальний. Створюється враження, що студенти розробляють не пошуковий, конкурсний, а реальний проект, який зразу ж буде здійснюватись, що немає ніякого сумніву в правильності обраного методу вирішення конкурсного завдання. Вражаючим було те, що навіть знайомі і друзі – студенти КПП з Ірану допомагали нашим студентам в підрахунках пішохідів, транспортних засобів, фотографуванні місцевості з вікон і балконів учбових корпусів КПП та студентської поліклініки.

Нарешті, відповідно до умов конкурсу 20 березня 1998 р. ми передали до організаторів змагання визначений умовами конкурсу обсяг матеріалів: 6 аркушів формату А1 з ескізами будівель і споруд, з графіками та діаграмами підрахунків з фотографічною фіксацією позитивних та негативних особливостей зони проектування. Також була передана пояснювальна записка обсягом 27 аркушів А4.

В ході дослідження місцевості було з'ясовано, що пішохідна зона має протяжність 350 м, вона з'єднує станцію метро «Політехнічний інститут» з зупинкою швидкісного трамваю, забезпечує доступ до учбових та науково-дослідних корпусів КПП, до студентської поліклініки, Митного комітету, податкової інспекції Радянського району, середньої школи та коледжу, музичної школи, ряду житлових будинків.

Разом з цим вздовж вулиці розміщується 48 торговельних кіосків, 4 пункти громадського харчування, 6 пересувних лотків, стихійний «тротуарний» ринок сільгосппродуктів та інший безлад, порушуючий містобудівні і санітарні норми і навіть – людську гідність.

Конкурсна пропозиція студентів-архітекторів рекомендує переобладнати проїжджу частину вулиці – розширити один тротуар і звузити інший, модернізувати освітлення, ввести в дію існуючий, але поки що бездіяльний бювет артезіанської води, звести каплицю на честь знесеної церкви Св. Марії Магдалини, побудувати торговельно-виставковий павільйон, спорудити будівлю студентського клубу і музею історії місцевості «Шулявка» та встановити пункт санітарно-гігієнічного призначення. В зв'язку зі складною інфраструктурою деякі будівлі пропонується розміщувати на піднятій землею платформі з перехідними місточками. Провести благоустрій і озеленення території.

27 травня 1998 р. нам надійшов прес-реліз (до засобів масової інформації) в якому повідомлялось, що за рішенням журі першу премію присуджено роботі

студентів КНТУБА «Пішохідна зона «Шулявка», та 1000 грн. винагороди. Як на той час це була значна сума, що компенсувала наші зусилля.

Згідно умов конкурсу надані журі авторські матеріали не повертаються, тому на сьогоднішній день збереглися тільки «Почесна відзнака» та деякі ескізні малюнки, а також хвалебні статті з газет «Сьогодні», «Хрещатик», «Будівельна газета».

Премію нам вручали в Київському театрі опери і балету ім. Т.Г. Шевченка, отримала її А. Левицька з розкішним букетом квітів і овацією присутніх. Перемогу ми святкували потім, десь у кафе на вул. І. Франка, були з нами викладачі, і тільки що (1997 р.) обраний декан О.В. Кащенко, і багато студентів. Поздоровляли з перемогою і ті студенти які розробляли конкурсне завдання від фонду Ярослава Мудрого, що з'явилося за таким «щасливим збігом обставин», а як виявилось було «кульгавим каченям».

Під час роботи над тим конкурсом група переформатувалась – проекти виконували по 2-3 особи, розробили десь 5-6 проектів, які після оцінки кафедрою були передані замовнику. Результату чекали довго, цікавились, телефонували, навіть були «ходаками», як у відомій картині В.А. Сєрова. Та все марно і по нинішній час, десь загубилось...

Був ще один «замовний конкурс від офісу «Метал-Холдінг» на розробку проекту «Автотерміналу та торгово-розважального центра» по вул. Саперно-Слобідській (з грошовою винагородою робіт). Після розробки і оцінки кафедрою робіт, вони були передані замовнику. І тут студентам довелося «повоювати» за погоджену винагороду, залучати до цих дій впливових осіб, і, нарешті отримати позитивний результат.

Після цього один здібний і хваткий студент С.С. вибачаючись сказав: «дозвольте мені, хоч ви і професор, дати Вам невеличку пораду: погоджуючись на виконання будь-якої роботи вимагайте завжди 50 % авансу і тоді буде хоч невелике задоволення». Думаю, що в сучасних умовах з ним важко не погодитись.

А читачеві всього написаного раджу ще раз прочитати епіграф, що розміщений під заголовком статті.

Аннотація. В этой статье раскрываются особенности творческого подхода к решению конкурсной задачи, а также предлагается, как эскиз, методика разработки конкурсной темы.

Ключевые слова: Конкурс, бровка склонов, интерес, новизна, организованность, тема, награда.

Abstract. This article reveals the features of a creative approach to solving the problems in a competition, as well is offered as a sketch, method of development of competitive topic.

Key words: competition, brow slopes, interest, novelty, organization, topic, reward.

Фото 2. Почесна відзнака